

fundamentalisten wakker maakte en de heele Synode beroerde. Hij, die eens met meerderheid van Stemmen Synodepresident was gekozen, moest nu uitspreken: „Ik ben liberaal. Als gij mij uit de kerk wenst te zetten, zult ge dat met wetlige middelen moeten doen. Het zou mij diep spijten, indien ge slaggdet, doch ik zou voortgaan den onuitputtelijken rijkdom van Christus te verkondigen." Even later liet hij zich echter ontvallen: „Daar is slechts één kwestie, en dat is de kwestie of Princeton Seminarie toebehoort aan een groep directoren of aan de Presbyteriaansche Kerk. Ik ben voor de Kerk." Toen kon een hesthoofd zich niet langer inhouden en hij riep door de zaal: „Gij zijt buiten de orde!" Doch Dr. van Dyke was niet spoedig uit het veld geslagen. Met de vriendelijkste stem boog hij zich over naar zijn gehoor en riep uit: „Ben ik buiten de orde, heeren?" waarna talloze stemmen riepen: „Neen, neen, neen!"

Den dertien dag (Zaterdag 26 Mei) begon het debat over Princeton. Toen men niet klaar kon komen, moest men Maandag de zaak voortzetten. Iedere partij wilde graag winnen en toch was iedere partij beangst, dat ze het onderspit zou delven. De liberale heeren hielden zich koest, bang dat ze iets belerven zouden door onvoorzichtige woorden. Het was zoover gekomen, schrijft de liberale „Christian Century", dat de liberalen, die eens de leiders der Synode waren (1918), nu liefst alle kastanjes uit het vuur lieten halen door de „moderaten" (onder de ethischen en fundamentalisten). Eindelijk sprong er een Westelijk afgevaardigde naar voren, die amschte, dat de vergadering Dr. Speer en Dr. Stevenson vragen zou om advies.

Dr. Speer was verleden jaar voorzitter der synode. Daar liet hij zich verleiden om de gansche vergadering de Apostolische geloofsbelydenis te doen opzeggen, ten einde hen gerust te stellen, die meenden, dat de Presbyteriaansche kerk voortaan niet meer geloofde in het „geboren uit de maagd Maria". Nu had hij de openingsrede uitgesproken naar aanleiding van den tekst: „En zij gingen allen naar Jeruzalem om Jezus te zoeken", waarin hij er den nadruk op legde, dat de Zaligmaker niet naturalistisch kan verklaard worden. En gedurende den loop van het jaar heeft hij ergens uitgesproken, dat er vijanden van de waarheid in de kerk waren gedopen en dat de wachters op hun hoede moesten zijn. Dr. Speer was dus de man van het oogenblik. Hij was „moderaat", en toch niet naturalistisch. Hij is genoemd: de Presbyteriaansche staatsman, omdat hij menigmaal het schip door de branding heeft gevoerd. Doch hoe? Dr. Speer ook moge wezen, hij heeft niet meer het vertrouwen der orthodoxen, omdat niemand weet, wat men van hem denken moet, al is het dan ook, dat hij op de een of andere wijze wil vasthouden aan iets wonderlijks in de incarnatie.

De vergadering wachtte vol spanning naar wat de kleine, grijze wijgwer en diplomaat zou verklaren. Als hij de Princeton-mannen in het gelijk stelde, zou hij de moderaten voor goel van zich vervreemden en — daar hoort hij krachtens zijn heele houding bij. Als hij de moderaten zou bijvallen en zou verklaren, dat er in Princeton niets op het spel stond dan een reorganisatieplan, dan zou hij zijn geweten in de klem brengen, want zelfs de liberale „Christian Century" constateerde, dat het in Princeton geen kwestie van louter organisatie was, doch bovenal van loer en van verhouding tegenover de liberalen. Toen verklaarde Dr. Speer onder plechtige stilte, dat het aan ieders consciëntie moet overgelaten worden om te spreken of niet, dat zijn consciëntie hem niet drong te spreken, en dat hij wachten wilde, totdat hij meer licht had.

Daarna sprak Dr. Stevenson. Hij kwam met het oude praatje, dat er verdelheid was onder de faculteit, en dat de heeren zelfs geen bijstand meer wilden geven, dan onder voorwaarde, dat er geen sprekers van de faculteit zouden zijn. En toen: „Indien men wil, dat ik wegga, laat men het zeggen: ik ben ten allen tijde bereid". Doch waarom is Dr. Stevenson niet weggegaan, als elk man van eer doet, die het in een instituut niet kan uithouden als leider, omdat de meerderheid van andere gedachten is? Waarom heeft hij beproefd zijn synthese-tactiek door te drijven en het land in rep en roer gebracht om Princeton moderaat te maken?

Doch de woorden misten hun uitwerking niet. Vela gevoelige zielen verloren vertrouwen in de meerderheid van de faculteit van Princeton, omdat... ze niet samen kon bidden met de minderheid. Zulk onverzoenlijk Christendom verdiende den steun der ware geloovigen niet.

Thans kwam hulp opdagen van ongedachte zijde. Er is in de Presbyteriaansche kerk van het verre Westen een zes à zeven-voetige reus, Dr. Mark Matthews, die den bijnaam heeft van „de lange pijnboom der Sierras". Deze bekende fundamentalist heeft een kerk van meer dan 5000 leden, indien ik nu niet vergis, en is een redenaar en een adviseur, naar wien men gaarne luistert. Verleden jaar schreef Matthews tot groote verwondering van velen in de „Baptist-Fundamentalist" (een niet Presbyteriaansch blad dus), dat de Princeton-mannen zich de zaak wel wat donker voorstelden en dat niemand Princeton enig kwaad wilde doen. Matthews was dus een X, een onbekende grootheid. En thans kwam hij voor den dag met een idee, geoppert door den bewaker van het reorganisatie-plan (den vorigen Zaterdag) met den wens aan Matthews, om de idee over te nemen; de idee n.l., om de directoren van Princeton te verzoeken, de zaak opnieuw te overwegen en inmiddels de Synode een jaar uitstel te doen verleenen aan de reorganisatie-commissie, alias het nieuwe bestuur. Hij bewoog de fundamentalisten door de opmerking, dat de Heilige Geest deze idee in het hart van Dr. Thompson moest gelegd hebben, en de moderaten door dramatisch te eindigen: „Geef me een jaar, nog een jaar!" Toen werd er gestemd en met 520 voor en 391 tegen werd het voorstel tot een wapenstilstand aangenomen.

Wat er van te zeggen? Het is bijna zeker, dat de uitgesproken fundamentalisten zich niet sterk genoeg gevoelden om het er op te wagen, en dat de

moderaten evenzeer twijfelden of zij een meerderheid zouden halen. Het is vast en zeker, volgens de „Christian Century", dat de liberalen den mond hielden, dat de rechtse fundamentalisten op elke Synode met dezelfde krachtige mannen en in groter getale aanwezig zijn, en dat de moderaten een vlottende bevolking uitmaken op elke Synode. Het lijkt ons toe, dat we dit getuigenis van eigen armoede moeten aanvaarden voor de waarheid. Voor het oogenblik was de oplossing van Matthews dus de beste, ook al kwam ze uit vreemde mond.

De lucht boven dit oude Calvinistische bolwerk blijft zwaar bewolkt.

Werde overal waar Gereformeerden wonen veel geboden, dat de Heere nog uitkomt geve.

HEPP.

PERSCHOUW.

(Inzendingen voor deze rubriek aan de K. Schilder, Mathesnerlaan 456a, Rotterdam.)

De V. U.-dag

Litteratuur geeft de pers nog niet veel over den V. U.-dag; en het is niet onmogelijk, dat er in het algemeen niet veel komt; primo nadert de vacantie; secundo is er ook afgedacht van alle vacantie, een neiging tot heijsting, als er weer een mijlpaal ergens bereikt is; tertio: er zijn ook inderdaad menschen, die positief, en met overtuiging tevreden zijn, ook na het applaus.

De P. v. Dijk schrijft in „Zeeuwisch Kbl":

Met grooten dank aan God zien wij terug op den schoonen dag in deze week waarop in Middelburg de vergadering plaats vond van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs.

Zagen velen wel met eenige vrees in 't hart dezen dag tegemoet, het verloop en de uitslag er van zal in breede kringen van ons Gereformeerde volk vol-doening wekken.

De Eerw. de heer heeft deze vergadering, die zeer druk bezocht was, uitnemend geleid. Prof. Ridderbos bleek de rechte man te zijn voor de verdelging van het rapport. De toon van de debaters liet nooit iets in wenschen over, en de vendsiger die in ons vaderland zoo groot vertrouwen heeft, wist door de minzame, glasheldere en dikwijls geestige antwoorden het hart te vinden van allen en het verstand van de overgrote meerderheid der vergadering.

Een motie, die bedoelde bij de 2e conclusie een toevoegsel te zetten waarbij rechtstreeks de Synode van Assen genoemd werd, werd ingetrokken. En met slechts twee stemmen van leden tegen, werd een door Dr. Schouwen voorgestelde motie aangenomen, waarbij uitgesproken werd, dat de vereeniging met de conclusies accoord ging.

Door dit verloop en dezen uitslag was voorkomen in de eerste plaats, dat de Vereeniging voor Hooger Onderwijs een Kerkelijke Vereeniging werd, wat met den geest der oprichters in strijd zou gekomen zijn.

Maar anderzijds werd door deze aanneming der conclusies de weg geopend om, wanneer zich een concreet geval zou voordoen van afwijking in het onderwijs, door hooggeleerden gegeven, artikel 2 toe te passen in de interpretatie, die aan 't deiligheid niets te wenschen overlat, dat al wat de Heilige Schrift leert, onvoorwaardelijk wordt aanvaard met uitsluiting van elke willekeurige handeling met de Heilige Schrift of met haar uitspraken en derhalve ook met uitsluiting van het in twijfel trekken van den letterlijken zin van bestanddeelen van het heilige geschiedverhaal, zonder het aanvoeren van deugdelijke, met het Schriftgezag bestaande gronden.

Voor elk, die nog lezen kan, heeft dus hier de Vereeniging uitgesproken, dezelfde opvatting van Schriftgezag te huldigen, als in het bijzonder geval van Dr. Geelkerken door de Asser Synode is toegepast.

GEELIK de Asser Synode een haar voorgedragd concreet geval naar dien maatstaf beoordeeld heeft zal de Vereeniging met deze haar uitdrukkelijke verklaring concrete gevallen indien die bij het onderwijs der Hooggeleerden onverhoopt mochten voorkomen, beoordeelen. Zoo is in Middelburg derhalve uitgesproken, dat de V. U. haar inter-kerkelijk karakter hoop te bewaren.

En tegelijk, dat ze volledig handhaaft het aloude standpunt, dat omtrent het Schriftgezag onder Gereformeerden tot dusver heeft gegolden.

Wij zijn dankbaar voor dezen uitslag der moeilijke, en toch zoo vlot verlopende vergadering.

Ook dankbaar, dat een professor van Kampen met zoo groote kennis van zaken, en zoo veel warme liefde voor de Kerken en voor de Vereeniging van Hooger Onderwijs de zaak der V. U. heeft verdedigd.

Dat is een blijk van een broederschap tusschen Kampen en Amsterdam, die ons Gereformeerde leven niet anders dan ten zegen kan zijn.

Dat is toch ook voor allen, die vroegere dagen hebben gekend, waarin deze eendracht soms zeer te wenschen overliet, ook een gunste Gods, die ons tot nadenken mag stemmen over de vraag: Zien we niet te veel voorbij het goede dat er dank zij Zijn genade, nog heden ten dage op onze erve is.

Persoonlijk zie ik de dingen anders, en ben ik van het juichen nog ver verwijderd. Maar dat komt later wel eens aan de orde.

De kwestie van de V. U. zelf nog eens.

Dr. W. A. v. Es vervolgt zijn beschouwing in „Leeuw. Kb." Hij begint aldus:

Eveneens zijn we dan ten aanzien van de 2e conclusie der commissie niet zonder alle bedenking.

Deze conclusie heeft betrekking op den grondslag van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, wat het onderwijs in de andere Faculteiten betreft. Daarom worden in art. 2 der Stat.

niet gelijk voor het onderwijs in de Theologie de drie Formulieren van Eenigheid, maar in het algemeen alleen de „Gereformeerde beginselen" genoemd.

Nu is vaak tegen deze formulering bedenking ingebracht.

Te begrijpen is dit ook wel.

Wat zijn dit, „de Gereformeerde beginselen"?

Dr. v. Es betoogt dan, dat de aanwijzing van die „gereformeerde beginselen" meer formeel dan materieel is, dat dit ook wel te begrijpen is, als men let op de ontwikkelingshistorie, maar dat het toch voor de toekomst noodig is, dat men de aanwijzing der gereformeerde beginselen een materiele inhoud geve, en dan met een binnen den kring der V. U. geldend gezag. Voorts:

Het is daarom al een leemte, dat zooveel ons bekend is, hiernede in de organisatie van de Vereeniging en de School niet is gerekend en zulk een orgaan niet is aangewezen, of in het leven geroepen.

Toch lijkt ons de vraag wie daartoe uit den aard der zaak zelf in aanmerking komt niet zoo moeilijk te beantwoorden. In de eerste plaats zijn 't de hooggeleerden, die in de onderscheiden Faculteiten werkzaam zijn, en wien de wetenschappelijke beoefening van die vakken is opgedragen. Zij moeten worden geacht in de eerste plaats op het terrein van dit deel der wetenschap 't best thuis te zijn en hebben zoo in het bijzonder de roeping naar deze beginselen en de formulering er van te verschenen. Dan de hooggeleerden eener Faculteit GEZAMENLIJK, dus een geheele FACULTEIT, opdat in zulk een Faculteit de wetenschap uit éénzelfde beginsel of dezelfde beginselen zal kunnen worden opgebouwd, en er ook een voor de wetenschap altijd zoo noodige onderlinge uitwisseling van gedachten en onderlinge controle zou kunnen zijn. Voorts de Hooggeleerden van alle Faculteiten gezamenlijk, dus de SENAAT, opdat dezelfde eenheid van grondbeginzel ook de wetenschappelijke beoefening van ALLE Faculteiten zou kunnen beheerschen. Ook dan is men er echter nog niet.

Het is de VEREENIGING, die achtereenvolgens art. 2 der Statuten voor alle onderwijs, dat in haar scholen gegeven wordt, geheel en uitsluitend op den grondslag der Gereformeerde beginselen staat. Zoo zijn het dus niet de Hooggeleerden, en ook niet de Faculteiten en ook niet de Senaat, aan wie bij de vaststelling van wat in den kring der Hoogeschool de „Gereformeerde beginselen" zal gelden, het laatste woord kan worden gelaten. Dit moet uit den aard der zaak de VEREENIGING zelf zijn in haar Directeuren en Curatoren en de Algemeene vergadering der leden, in overeenstemming met de rechten en bevoegdheden welke dezen organen organisatorisch in Statuten en Reglement ZIJN of mogen WORDEN toegekend.

Zijn dan aldus zulke „beginselen" vastgesteld en omschreven, dan zijn dit natuurlijk alleen beginselen, welke als „Gereformeerde beginselen" stipt genomen alleen in den kring van Universiteit en Vereeniging van kracht zijn. Het zijn dan de „Gereformeerde beginselen" NAAR DE OPVATTING DER VRIJE UNIVERSITEIT. Of zij daar buiten ook meer algemeen erkend zullen worden, zal uiteraard afhangen van het gezag dat onze Hoogeschool met haar uitspraken ook naar buiten heeft, en de virtuositeit waarmede zij haar uitspraken ook naar buiten tegenover bedenkingen en bestrijdingen weet te verdedigen.

Ik voor mij geloof, dat men zóó de zaak slepend houdt tot in het oneindige. Vooral als men ter vaststelling van de geref. beginselen het werk wil laten beginnen bij de hooggeleerden persoonlijk, indien dezen niet vóór hun optreden zich aan duidelijk omschreven beginselen gebonden verklaard hebben. Neem b.v. de kwestie van de openbaring (algemeen en bijzonder, natuur en Schrift enz.). De zaak heeft reeds thans actueel belang, en krijgt het straks nog meer, bij de uitbreiding met een nieuwe faculteit. Als men niet den moed heeft, zich, soverrein, eens te verklaren met een voor waar te houden uitspraak in dezen, dan zal weer een benoeming los staan van elke nadere verklaring; zal weer ieder hooggeleerd op eigen stuk mogen blijven staan; zal weer gezegd worden: maar er is hem niets gezegd bij zijn benoeming, dus kan men hem ook niet strenger binden, dan bij zijn benoeming gebeurd is; en zoo zal men in het cirkeltje blijven ronddraaien; tenzij men van de „sovereiniteit in eigen kring" nu eens ernst maakt: d.w.z. dat men weigert, de uitdrukking te verminken door alleen het laatste drietal woorden (in eigen kring) te accentueeren, en het begrip „sovereiniteit" van zijn adel en zijn kracht en zijn zelfbewustheid te ontdoen, en te interpreteren als „angstvalligheid".

Men zal niet moeten wachten tot ieder hooggeleerd persoonlijk aan het woord wil komen, aandrangende een voor hem gereformeerde beginsel, maar de maatstaf zal te kennen moeten zijn, voordat hij te hanteeren is; een waarheid, overigens, die nog al koeachtig is.

De vicieuze cirkel is er eenmaal; maar men moet hem ontspringen.

En als men blijft volhouden, dat iemands ongereformerdheid eerst blijken kan uit zijn onderwijs (en dat dan terwijl degenen, die het onderwijs geven samen nog de bouwstenen moeten opleveren, iedereen op zijne wijs, tot het onderzoek van wat al of niet gereformerd is), dan zie ik straks de ellenden bij de nieuwe faculteit in tienmaal erger vorm mogelijk, dan ze nu al er zijn. En daarom is de kwestie van vandaag zoo uiterst belangrijk, ook voor de toekomst.

Men zal in de groote kwesties wel moeten kiezen of deelen. Terecht zegt ds. Bootsma in zijn vervolgartikel in „Westl. Kb.":

Er is e die proble veel mog ter zijde. En zoo is eenigene dale uitg er in een tijd iets, v Wie afwij er zich g Zoo maak monstra Gereform van Dord kerken no zijn er m sche Gelo de Dord vaarden. I gedaan h niet de w

Wanne den Cate schakelen Guido de eigenlijk lidenis, a hebben.

Even lat

En nu reeds had eener Ger govragd formulier Synode v hij deze t overal en en te verd zich openl gereforme len. Men zijn niet l schillen i gaan.

Of ik d eeniginge vereenigin knoop doe van Assen men in d eigen Stat Zij hebl formeerde ook niet met de fe

De heer in het org strijding:

Het ont reclasseer kelijke pe

Van me eenheid in van Chris ratief v Gerefo

En nog mentalitei alles er of daarin mogelij b verschille gen in „H ken. Een zegd (niet werkt, en nootchap zoals w

Nu ia haast ge wat zoo h nls raakt circulaire

Hebben Is samen daarin de Moderne velen? leerd?

Dat men tuige van c naar luist den en n Stand a het Genoot hem hadd- classeering natuurlijk den dir werkt, dat mag words dienstige v boden? Zij er over de

Daarom mannen Christe aanvankel instemmoe ring, een menwerkin

De artike ter geschre kening van